

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDACTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg;
Ds. A. van Heteren, Werkendam; Ds. L.W. van der
Meij, Alphen a/d Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan
Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M.
Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A.
Beukers, Alphen a/d Rijn en Joh. van der Lee,
Alphen a/d Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de
administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen
a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs
voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

De verwachting van een vreemdeling

Want hij verwachtte de stad, die fundamente heeft...

Hebreen 11 : 10a.

Afreizen... het wordt voor ons allen werkelijkheid. Voor de één na een lang leven. Voor de ander midden in het leven.

De grote vraag voor ieder van ons persoonlijk is: waarheen? Dat is geen vraag voor de toekomst, maar voor het heden!

Velen leven bewust of onbewust bij de gedachte dat het in de toekomst nog wel mee zal vallen. Het gaat er om dat we vóór de afreis vreemdeling op aarde geworden zijn en zo ook uitkomen.

We lezen hier van Abraham, dat hij in het heden uitziet naar de toekomst. Voor hem is het leven hier beneden al bepaald, door wat hij door genade in de toekomst verwachten mag.

Abraham was een pelgrim. Dat was hij al geworden toen God hem door Zijn onwederstandelijk werk geroepen had uit Ur der Chaldeen. Hij bleef het echter in het land der belofte, in die belofte was heel het land voor hem. Toch moest hij er als vreemdeling leven. Geen meter grond kon hij zijn eigenom noemen.

Hij woonde in tabernakelen, in tenten. Geen vaste woning kon hij daar betrekken. Het was gedurig opbreken. De pinnen konden niet in dezelfde plaats blijven. De tent sprak van zijn vreemdelingschap, dat hij beleefde. In dat leven heeft hij een verwachting! De verwachting van de ware vreemdeling. Hij kon de vaste woonplaats wel missen, omdat hij door een betere als door een magneet getrokken werd. Hij dacht niet: "Het wordt hier wel beter". Of: "Ik word zelf wel beter". Nee, God had hem een betere toekomst weggelegd. De vaste woonplaats komt voor hem in de stad die fundamente heeft. Geen mensenhanden hebben die stad bereid. God Zelf is de opperste Kunstenaar en Bouwmeester. Hij heeft die stad uitgedacht en gemaakt. Daarom is het een stad met fundamente.

De fundamente van die stad zijn onbeweeglijk. Daar is het eeuwig welbehagen Gods, waaruit die stad is opgekomen. Gods verkiezende liefde! Daar is het werk van Christus, waarop Abraham in de belofte mag zien. Hij heeft er Zijn bloed voor gestort, opdat schuldige zondaren geopende poorten mogen vinden. Daar is de onveranderlijkheid van Gods Verbond, dat God vanuit Zichzelf met Abraham gesloten heeft.

En vanuit die fundamente is niet alleen de stad vast, maar ook de verwachting van Abraham. Door Gods genade is hij van alles wat van hemzelf is, afgebracht om alleen te rusten op die vaste fundamente in God en Christus.

Niet, dat hij vasthouden kan. Hij kent alleen langs de weg des geloofs de kracht daarvan. En in het leven van zijn vreemdelingschap wordt dat geloof beproefd en geoefend om het van die God te verwachten, Die het alleen maar waar maakt.

Dat is een weg van gedurige ontdekking, maar ook een weg waarin hij al meer geleerd wordt in de waarde van deze fundamente.

Kent u die verwachting? Abraham was de vader der gelovigen. De echte kinderen openbaren de trekken van hun vader. Ook in het leven van de vreemdeling hier beneën. Hoe arm zijn we als we het verwachten van deze wereld... van onze uiterlijke godsdienst... van een aangepaard geloof, dat niet weet van de nood van eigen hart en leven.

Ziet, als we vast zitten aan de dingen van beneden en niet om God verlegen zijn geworden, dan zal onze verwachting ijdel blijken. Hoe krachtig worden ons deze eeuwige fundamente gepredikt. Hoe groot is de waarde daarvan. Er is zaligheid bij God te verkrijgen voor arme zondaren. Ga er niet aan voorbij. Meen niet: "Straks komt het wel". We zullen bedrogen uitkomen. De Heere heeft lust in uw bekering en leven.

Wat gelukkig die pelgrims, die door genade verwachten de stad die fundamente heeft! Zij moeten hier door de strijd heen. Zij moeten hier door de wereld heen. Maar zij komen niet bedrogen uit.

En telkens als er een pelgrim binnen gaat, spreekt de kracht van die fundamente. God Zelf staat er voor in dat ze niet buiten blijven. En hier al werkt Hij het heimwee naar de volkomenheid daarboven in het hart van al de ware vreemdelingen. Om eeuwig God groot te maken omdat Hij die fundamente gelegd heeft.

Ds. D. Slagboom.

Van de administratie

Sinds de vorige verantwoording mochten we f 372,50 aan giften ontvangen en werden er weer 7 nieuwe abonnees opgegeven. Hartelijk dank hiervoor. Enkele keren hebben we het blad bestemd voor mevr. G. de Graaf-Hopman, Huijgenlaan 1 te Bunschoten Spakenburg terugontvangen met de mededeling "vertrokken". Wie zou ons aan het nieuwe adres van mevr. de Graaf kunnen helpen? Bij voorbaat dank.
Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. **Volgend nummer.** D.V. zal het volgende nummer van ons blad verschijnen op donderdag 3 augustus a.s. De bedoeling is dat het daarna weer eens in de veertien dagen uitkomt.
2. **School voor Dundas en Hamilton.** Bij een bezoek ontving ik een gift van f 200,-. Dat deed me erg goed. Hartelijk dank. Mede door de giften en collecten uit ons land kan de arbeid aan en voor de school voortgang hebben, al blijven er zorgen. Doch tot hiertoe heeft de Heere het ook in financieel opzicht wel gemaakt.

B.

Ontmoetingsdag te Kampen

We herinneren aan de ontmoetingsdag van vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand, die D.V. zal worden gehouden op zaterdag 19 augustus a.s. in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Kampen, dat daarvoor opnieuw ter beschikking is gesteld. Daar zijn we zeer dankbaar voor. De vergadergelegenheid is daar voor ons zeer geschikt. Dat weten onze bezoekers. Het kerkgebouw staat aan de 2e Ebbingestraat. Het programma luidt als volgt:

morgensamenkomst: aanvang 10.30 uur:

opening: Ds. G. Blom te Meerkerk
spreker: Ds. P. Beekhuis te Rotterdam-Kralingen, die ook de morgensamenkomst hoopt te sluiten

Pauze

middagsamenkomst: aanvang 2 uur:

opening: Ds. J. Veenendaal te Barendrecht
spreker: Ds. J.P. Boiten te Schiedam
slotwoord: Ds. H.C. van der Ent te Elburg

Er zal koffie en frisdrank verkrijgbaar zijn. Er kan gerekend worden op een boekentafel met ruime sortering en op een crêche, waar kleine kinderen kunnen worden verzorgd. Het is gebleken dat de datum voor sommigen niet gunstig is, zodat ze niet in de gelegenheid zijn om op die dag naar Kampen te komen. Dat betreuren we natuurlijk, maar het was door allerlei andere vergaderingen niet mogelijk een gunstiger dag te kiezen. We hopen van harte dat vele anderen genoemde zaterdag vrij houden of vrij maken en dat we elkaar in groten getale te Kampen mogen ontmoeten en dat het onder de zegen des Heeren een goede dag mag zijn waarin vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand elkaar rondom het Woord des Heeren mogen ontmoeten.

B.

Het belijden van de Heilige Geest

In de oudste belijdenis van de kerk staat: ik geloof in de Heilige Geest. Deze belijdenis is niet verouderd. Dit kan ook niet, daar de Heilige Geest eeuwig is en het geloof in de Heilige Geest blijvend is. De Heere Zelf staat daarvoor in. Zijn werk gaat door. Tot op de dag van Jezus Christus wordt de Heilige Geest geloofd. Het geloof in Zijn Persoon en in Zijn werk vergaat niet. In onze Heidelbergse Catechismus ontbreekt daarom de behandeling van de Persoon van de Heilige Geest en Zijn werk niet. Nu moet het ons wel opvallen, wanneer we ons leerboek lezen, dat slechts één zondag handelt over de Heilige Geest, terwijl over de Vader en de Zoon uitvoeriger wordt gesproken. Moet hieruit geconcludeerd worden, dat de Heilige Geest niet belangrijk is? Geen sprake van! Juist de reformatie — als doorbraak van de Heilige Geest — heeft weer een open oog gekregen voor de rijkdom en het gewicht van de Geest. Wanneer er dan toch, ondanks het oog krijgen voor de rijkdom en het gewicht van de Heilige Geest, maar één zondag spreekt van de Heilige Geest, dan blijkt daarin dat de opstellers ook zicht hadden op de aard van de Heilige Geest. Het is het eigene van de Geest om niet op de voorgrond te treden. Hij wijst van Zichzelf af. Hij eist geen eer voor Zichzelf op. In de Heilige Schrift wordt de Geest vergeleken met de dauw, die 's nachts in de stilte, onhoorbaar en onzichtbaar neerdaalt van de hemel. Hij zegent de aarde zonder gedruis. De Heere Jezus zegt van de Geest, dat Hij van Zichzelf niet zal spreken, maar wat Hij gehoord zal hebben, zal Hij spreken. De Geest zal Christus verheerlijken. Hij maakt Christus groot.

In ons leerboek wordt als eerste beleden, dat de Heilige Geest tezamen met de Vader en

de Zoon waarachtig en eeuwig God is. Dit belijden nu is voluit Bijbels. In de Heilige Schrift worden we gewezen op God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest, vandaar dat de kerk haar roeping en plicht verstaat door dit in haar belijden vast te leggen. Wanneer we nu in zondag 20 lezen, dat de Heilige Geest tezamen met de Vader en de Zoon waarachtig en eeuwig God is, dan ligt in het 'tezamen' verklaard, dat het Goddelijk Wezen niet compleet is zonder de Heilige Geest.

Zonder God de Heilige Geest zou er geen sprake kunnen zijn van enig werk van God zowel in natuur als in genade. De Heilige Geest was bij het machtige, heerlijke scheppingswerk betrokken. De Geest zweefde in de beginne, broedend, boven de ongeordende afgrond. Heel de levenloze en levende creatuur heeft gehalte en gestalte ontvangen door de Heilige Geest. In al het geschapene werkte en werkt de Heilige Geest. Het laatste mogen we niet vergeten. De Heilige Geest staat niet buiten de onderhouding. Hij is algeheel betrokken bij het werk van Gods voorzienigheid. Wanneer het gaat over de genade, dan moet en mag genade niet losgezien noch losgedacht worden van de Heilige Geest. De Heilige Geest is bij de menswording van Jezus betrokken.

De vleeswording van het Woord kwam tot stand door de Heilige Geest. Christus, de Gezalfde, is ontvangen van de Heilige Geest. Door Hem is Christus toegerust tot Zijn drievoudig ambtswerk. In Jezus profetische woord, in Zijn priesterlijke daden, in Zijn koninklijke handelingen is aanwezig de werking van de Heilige Geest. Door de eeuwige Geest offerde Christus Zijn bloed (Hebreeën 9). In diezelfde Geest is Christus gerechtsvaardigd in Zijn opwekking uit de doden (1 Timotheüs). Na Zijn Hemelvaart werkt Jezus niet los van de Geest, maar door en met de Geest. De verheerlijkte Christus zet Zijn ambtswerk voort door Zijn Geest. Terecht is gezegd: "De Geest is het, Die Christus presenteert en representeert".

In het geschreven Woord schittert het werk van de Heilige Geest. De Heilige mannen Gods hebben alles kunnen doen door de leiding van de Heilige Geest. Spreekt het Nieuwe Testament rijk van de Geest en zijn werk. Het Oude Testament is niet Geestloos. We moeten zelfs dit zeggen, wanneer de Heilige Geest onder Oude Verbond niet present was, het Nieuwe Verbond was niet gekomen. Profeten hadden niet kunnen spreken, psalmen hadden niet geboren kunnen worden. De eredienst, de hele offerdienst was nietszeggend geweest. Dode harten waren dood gebleven. Niets van het almachtige werk van de Heilige Geest was er gekomen onder mensen en in mensen. Er zou geen Godskennis, zelfkennis en Christus' kennis zijn. Geen wedergeboorte, geen vernieuwing van het leven, geen verlichting van het verstand, niets van het zaligmakend werk van de Heilige Geest. Van dit alles nu kunnen we lezen in de Heilige Schrift. Heilswerk is niet tijdgebonden, maar werk voor alle eeuwen.

Het werk van de Drieënige God. Want God de Vader is het, Die zondaren verkiest. God de Zoon is het, die zondaren verlost. God de Heilige Geest is het, Die zondaren heiligt. En dat heiligend werk zal eens compleet zijn. Het is het einde van alles. We zien in de Heilige Schrift een heilvolle opklimming. Na het scheppingsverhaal lezen we in Genesis 2: "alzo zijn volbracht de hemel en de aarde". De Vader had Zijn werk volbracht en toen was het Zijn sabbath. Nadat Christus Zijn verlossingswerk had beëindigd sprak Hij: "het is volbracht". En toen brak aan de Sabbath voor de Zoon. De sabbath van de Heilige Geest moet nog komen. Het werk van de Heilige Geest is nog niet af. De Heilige Geest is de Voltooier van het werk van de Vader en de Zoon. Hij legt de laatste hand aan Hun werken. Hij legt de stenen gans sierlijk in het Godsgebouw, dat in eeuwigheid zal rijzen naar Gods gemaakt bestek. Hij maakt de glansvensters tot kristal en de poorten van robijnstenen, Jesaja 54. Het nieuwe Jeruzalem ons getekend in Openbaringen is het machtige werk van de Heilige Geest. Haar bouw, haar omvang, haar heerlijkheid, haar

bewoning is het werk van de Heilige Geest. En als dit Jeruzalem er zal zijn, de nieuwe aarde zal glanzen onder de nieuwe hemel, de bergen vrede zullen dragen en de heuvelen het heilig recht, de nieuwe mensheid zonde-loos zal leven tot eer van God, dan zal het werk van de Heilige Geest volmaakt zijn. Volmaakt voor eeuwig. Dan breekt aan de eeuwige sabbath van de Heilige Geest. En die sabbath zal ook de eeuwige sabbath zijn voor allen, die zonder de Heilige Geest niet leven en sterven kunnen. Die ook voor hun dood en in hun dood de Heilige Geest nodig hebben. Tot bemoediging staat daarom beschreven: "en indien de Geest Desgenen Die Jezus uit de doden opgewekt heeft in u woont, zo zal Hij, Die Christus uit de doden opgewekt heeft ook uw sterfelijke lichamen levend maken door Zijn Geest, Die in u woont". Romeinen 8: 11.

Ds. M.C. Tanis.

Een opmerkelijke ouderling 2.

De zaak van de kerk en van het land ging Eeuwout Teellinck aan het hart. Samen met zijn broer dominee Willem Teellinck was hij aanhanger van de stroming in de gereformeerde kerk, die we aanduiden met de Nadere Reformatie, zo schreven we. De vertegenwoordigers van de Nadere Reformatie waren sterk beïnvloed door de puriteinen vanuit Engeland. Dat zullen we bij Eeuwout nog zien. Wat wilden de vertegenwoordigers van de Nadere Reformatie? Kort samengevat: Zij keerden zich tegen algemeen verbreide wantoestanden binnen de kerk, wilden doorwerking en verdieping van de Hervorming, alsmede een innerlijke doorleving van de gereformeerde leer, persoonlijke levensheiliging en heiliging van alle terreinen van het leven. Het zijn deze gedachten, die we in Eeuwout Teellincks geschriften steeds weer tegenkomen.

Naar de gewoonte van die tijd schreef Eeuwout pamfletten, kleine boekjes van circa 30 à 100 bladzijden. Hij heeft eigenlijk maar twee echte boeken van meer dan honderd bladzijden geschreven. Pamfletten werden in de 17e eeuw veel geschreven voor het gewone volk. Het was een machtig propagandamiddel om de mening van de mensen te beïnvloeden. De mensen hadden in die tijd immers nog geen beschikking over bijvoorbeeld de krant. De pamfletten van Eeuwout Teellinck hadden ook meestal veelzeggende namen. Het geschrift *Bileam ofte den blinden Papist* (1621) handelt over de onwetendheid en dwalingen van de rooms-katholieken. Zo gaat de *Derde Clachte der Kercke* (1618) over de dwalingen van de remonstranten. Daar klaagt de kerk dus over.

Eeuwout schreef bijna altijd onder een pseudoniem, bijvoorbeeld Ireneum Philalethius. Dat deed hij waarschijnlijk om zijn hoge politieke functie niet in gevaar te brengen. Hij verklaart in één van zijn geschriften de naam Ireneus als "een man die de vrede liefheeft" en Philalethius als "een man die de waarheid liefheeft".

Zijn pamfletten zijn ook diverse keren fel aangevallen door met name de voorman van de remonstranten Johannes Uytenbogaert. Deze heeft altijd gedacht dat hij met een predikant uit Amsterdam te doen had.

Zo stortte Eeuwout Teellinck zich in 1616 in de pamflettenstrijd tussen remonstranten en contraremonstranten. In felle bewoordingen (dat was ook de stijl van die tijd!) hekelt hij de leer van de remonstranten. Door het optreden van de remonstranten "waggelde het land als een hutte".

Aanvankelijk had Eeuwout Teellinck nog verwachting gehad van de remonstranten. Deze mensen wilden, zo zeiden zij, een echt christelijk leven leiden overeenkomstig de wet van God. Dit sprak hem bijzonder aan omdat hij, als aanhanger van de Nadere Reformatie, vond dat het hier nu juist aan markeerde in de gereformeerde kerk. "Maar", zo schrijft hij, "toen ik van hun ideeën nader kennis nam zag ik het grote gevaar in deze leer". Bovendien stelde de levensheiliging van de remonstranten hem diep teleur. Nee, deze leer moest verwijderd worden uit de kerk.

Hij roept de remonstranten op om zich onder de tucht van de kerk te stellen. Heel mooi schrijft hij over de kerkelijke tucht. Hij noemt de tucht en de kerkorde in *Clachte der Kercke* "vesten ende toorens" van de kerk. Het zijn de enige middelen om het heilige van het onheilige binnen de kerk te scheiden. Het wezen van de tucht is echter om mensen te behouden, niet om te verderven. De remonstrant haat de tucht, volgens Teellinck, maar dan zien we de tucht verkeerd. Tucht wil de verkeerde leer of het verkeerde leven bestrijden en zuiveren maar de dwalende mens behouden.

Het is bekend dat de remonstranten bang waren voor een nationale synode, omdat dan hun leer waarschijnlijk veroordeeld zou worden. Nu moest een nationale synode in die tijd bijeengeroepen worden met behulp van de overheid. Daarom schroomt Teellinck niet om steeds maar weer de overheid op te roepen dit ook te doen. In *Klachte des Vaderlants* spreekt hij Maurits aan om de ware gereformeerde religie te beschermen. Hij herinnert Maurits aan zijn vader Willem van Oranje, die eveneens opgekomen was voor de gereformeerde religie. De overheid moet bedenken dat het tot haar taak behoort om de rust in de kerk te herstellen, de zuivere leer te beschermen opdat men in heel het land een stil en gerust leven zou kunnen leiden. Onbeantwoord is tot nu toe de vraag, wat de oorzaken volgens Teellinck waren van de probleem-situaties in de kerk en in de staat. Waarom konden de twisten tussen remonstranten en contraremonstranten ontstaan? Als hoofdoorzaken noemt hij de zonden in de kerk en onder het volk en het slappe optreden van de overheid.

De gereformeerde kerk was vervallen, zo schrijft hij. Predikanten en kerkleden hadden wel de goede leer, maar ze leefden er niet naar. Er was sprake van een grote geestelijke onvruchtbaarheid in de kerk. Daar leed het volk en het land onder. Als predikanten en kerkleden een slordige levenswandel hadden en zich niet hielden aan Gods geboden, wat moest men dan verwachten van het volk? Volgens Eeuwout was deze onvruchtbaarheid er mede de oorzaak van dat de remonstranten met hun verkeerde leer waren gekomen. We herkennen hem hier weer als vertegenwoordiger van de Nadere Reformatie.

Zijn piëtistische visie komt ook naar voren als hij schrijft over de vele zonden onder het volk, zoals het dansen, vastenavond houden en de ontheiliging van de zondag. Het wordt bij het lezen van zijn geschriften wel duidelijk dat er bij de kerkleden van de gereformeerde kerk in het begin van de 17e eeuw nog veel oude roomse gebruiken te vinden waren, zoals de vastenavonden.

Tenslotte zondigde ook de overheid tegen de wet van God, aldus Teellinck. Zij beschermde niet genoeg de zuivere leer. Zij waarschuwde de ingezetenen te weinig tegen het gevaar van de rooms-katholieke leer. Zij trad ook veel te weinig op tegen de ontheiliging van de zondag. Om al deze redenen strafte God de Nederlanden met inlandse beroeringen. Wie nu meent dat Eeuwout Teellinck alleen deze onheilstijdingen laat horen, vergist zich. Hij draagt allerlei oplossingen aan. De overheid moet haar ambt beter waarnemen, de openbare zonden tegengaan en zo snel mogelijk zorgen voor een nationale synode.

In *Christelicke clachte van eenige godsalige luyden over hare onvruchtbaerheydt in het ware Christelicke leven* geeft hij de geneesmiddelen voor de onvruchtbaarheid in de kerk, n.l.: vasten en bidden, meditatie, zelfonderzoek en het rechte gebruik van de geestelijke middelen.

Zo brak het jaar 1618 aan met daarin de door Eeuwout Teellinck zo felbegeerde nationale synode. Eeuwout stelt veel vertrouwen in de Dordtse Synode, "eene treffelijke vergadering van de mannen Gods". Hij hoopt dat, wanneer de leer nu gezuiverd zal worden er tegelijkertijd een opwekking zal komen in de kerk en onder volk en overheid om al de geboden Gods te gaan onderhouden en de ware godzaligheid bevorderd zal worden.

Drs. D. van Meeuwen.

Daniël profeet van het rijk van God 1.

Dit is de titel van een boek, dat kortgeleden verschenen is bij Buijten & Schipperheijn te Amsterdam. Het is geschreven door ds. J. Westerink te Bunschoten. Het kost als paperback f 25.-.

Op de achterzijde van de omslag lezen we o.a.:

"De geschiedenis van Daniël, beschreven in het eerste deel van het gelijknamige bijbelboek, is heel bekend en bij velen geliefd. Minder bekend is het tweede, profetische gedeelte van het boek, dat vaak moeilijk te verstaan is en apocalyptische trekken vertoont. Toch is dit gedeelte niet minder belangrijk. Het vormt een duidelijke eenheid met het eerste gedeelte en wordt in het Nieuwe Testament nogal een geciteerd. Vooral vertoont het overeenkomsten met het laatste bijbelboek. Grondthema van Daniël is de strijd tussen het rijk van God en het rijk van de wereld. Daarin is het boek volop actueel. De strijd is nog aan de gang en de voorspelde ondergang van het rijk van de satan moet nog plaatsvinden. Soms zijn de onthullingen van Daniël angstaanjagend, als de listen van de satan, waarvan hij zich ook in onze dagen bedient, in het licht worden gesteld. De onthullingen van Daniël zijn echter vooral vertroostend, want de Heere heeft het laatste woord en geeft Zijn volk de overwinning." Uit het bovenstaande blijkt wel de grote waarde van dit boek. Natuurlijk heeft ds. Westerink niet het laatste woord, maar hij heeft wel een belangrijke bijdrage gegeven voor het rechte verstaan van dit bijbelboek. Het werk van ds. Westerink bevat 21 hoofdstukken, waarin het gehele boek Daniël wordt besproken, steeds achtereenvolgend een aantal verzen, die samen een geheel vormen. We noemen enkele hoofdstukken: Daniël, een merkwaardig bijbelboek, Wie de jeugd heeft..., Er is een God in de hemel, Een beeldrijke geschiedenisles. Enz. Aan het einde van elk hoofdstuk staan enkele gespreksvragen. Mede daardoor is het boek zeer geschikt om te behandelen op vergaderingen die ten doel hebben het onderzoek van de Schrift. En dat is een goede zaak.

We willen aan onze lezers enkele gedeeltes van het boek voorhouden, zodat zij zelf in staat zijn zich een oordeel te vormen.

Op blz. 19/20 lezen we over *Daniël's houding* het volgende:

"Kijk en nu moet u vers 8 eens lezen: 'Daniël nu nam voor in zijn hart, dat hij zich niet zou ontreinigen met de stukken van de spijs des konings, noch met de wijn zijns dranks.' Hoort u het triomfantelijke, dat daarin klinkt? Is dat niet geweldig, ja is het geen wonder: een jongen van 14 zegt - als woordvoerder van zijn drie vrienden - 'nee'.

'Nee' tegen de duivel en zijn ganse rijk, de machtigste wereldheerser Nebukadnezar inclusief. Daniël zegt 'nee'. Tegen alles in. Is dat geen verrassende ontwikkeling?

U moet u eens indenken in welk een moeilijke positie die jongens verkeerd hebben. Ze zijn gevangenen, overgeleverd aan de willekeur van een machtige koning die om een mensenleven niet veel geeft. De rest van hun groep doet mee: broers, neven en vrienden. En die hebben misschien wel gezegd: Och, wat geeft het als je van de tafel van de koning eet. We zijn nu eenmaal niet in Jeruzalem en hier gelden andere wetten. Ze hebben misschien wel verteld hoe lekker dat eten in Babel is. O, Daniël en zijn vrienden hebben verontschuldigingen genoeg. Wat steekt er uiteindelijk, en mede gezien de omstandigheden, voor kwaad in?

Als ze dan toch weigeren, is dat geen natuurlijke zaak. Er ligt tenslotte veel aantrekkelijks in het aanbod van de koning. Meedoen zal hen geen windeieren leggen. Dat is plezierig voor het vlees dat van lekker eten en drinken houdt. Het is strelend voor je hoogmoed om een hoge positie te krijgen.

Hoe komt Daniël er dan toe om te weigeren? Vs. 8 zegt: 'Hij nam voor IN ZIJN HART.' Zo staat het in de grondtekst en dat moet niet weggelaten worden, zoals de Nieuwe Vertaling dat doet. Dat verklaart namelijk alles. Hier is maar geen goed voornemen van het

soort waar de weg naar de hel mee geplaveid is. Hier is geen dwarsliggen vanuit nationalistische gevoelens en verzet tegen de overheerser. Het hart van Daniël wil niet mee op de weg die Nebukadnezar zo mooi voorspiegelt. En uit het hart zijn de uitgangen van het leven, zegt de Spreukendichter. Zijn hart zegt 'nee'. Daarom komt hij tot de keuze waar Mozes toe kwam aan het hof van de toenmalige wereldheerser in Egypte. Hij acht de smaadheid van Christus groter rijkdom dan de schatten van Babel. Net als bij Mozes is dat een zaak van geloof. Daniël's hart zegt nee, want het heeft Gods stem gehoord: 'Mijn zoon, geef Mij uw hart.' Zijn hart zegt 'nee', want in zijn hart - zo jong als hij is - woont God met Zijn genade en Zijn Geest en de vreze van Zijn Naam. Wat een zegen, dat de Heere zo vroeg beslag heeft gelegd op het hart van deze jongen en zijn vrienden. Anders was het te laat geweest. Wat een zorg van de Heere, om zo vroeg in het hart van deze jongen de onberouwelijke keuze van het geloof te werken en hem zo voor te bereiden op een leven waarin het telkens weer aankomt op een geestelijk onderscheidingsvermogen, dat alleen het echte geloof ontvangt. De Heere is voor Daniël meer dan Nebukadnezar, al heeft de laatste de schijn mee. Daniël heeft geproefd wat de tafel van de Heere te bieden heeft en dat smaakt hem beter dan alles wat de wereld biedt. 'Gods goedertierenheid is beter dan het leven.'

Gods werk triumpheert in Daniël.

Daniël nam voor in zijn hart. Dat is het waar het op aankomt. Ik wil dat graag met nadruk onderstrepen. Er zijn ook mensen die niet meedoen met de wereld uit gewoonte of uit traditie. Maar dat is niet genoeg. Als het erop aankomt gaan ze door de knieën. Ze hebben geen vermogen om te onderscheiden wat van God is en wat van de wereld is. Ze missen ook de kracht om staande te blijven. Het hart beslist.

Als in dat hart niet woont God met Zijn genade; als daar niet woont de Heilige Geest, Die aan Christus verbindt, dan houden we het niet vol. Het gaat om hartelijke verbondenheid aan de Heere, willen we staande blijven in het uur van de verzoeking. In je confrontatie met de wereld moet er zijn een band die trekt, een band met God. Zodat we niet meer zonder Hem kunnen. Zodat we de heerlijkheid van de Heere Jezus hebben gezien en zeggen: dat is het wat ik nodig heb; ware spijs en ware drank. 'Uw gunst sterkt meer dan de uitgezochtste spijsen'. 'Geen honing kan het gehemelte beter smaken. Liever aan de drempel van het huis van God dan lang te wonen in de paleizen van Nebukadnezar'. Inderdaad, de Psalm dichters wisten het wel, maar dat waren dan ook mensen met een nieuw hart en een geheiligd inzicht. Waar gaat uw hart naar uit? 'Van Uwentwegen zegt mijn hart: Zoek Mijn aangezicht.' Dat is hartsvernieuwing waardoor wij het verschil leren proeven tussen de spijs die vergaat en de spijs die blijft tot in het eeuwige leven.

Hebben wij zo'n hart? De Heere vraagt erom. Hij is ook gewillig het te geven. En wat blijkt het hier nodig te zijn om er jong om te vragen. We kunnen niet zeggen: we zijn maar één keer jong om daarmee ons zelf te verontschuldigen voor het meedoen met de wereld en het eten van de tafel van de wereld. In de jeugd vallen zo vaak al de beslissingen voor de eeuwigheid. Als Daniël dat in Jeruzalem gezegd had, was hij in Babel meegegaan met die anderen, die u in dit hele boek nergens meer tegenkomt. Uitstel kan niet lijden."

In een volgend artikel willen we nog een en ander aanhalen uit het boek van ds. Westerink.

B.

Uit: De bijna Christen ontdekt door Mattheüs Meade

De eerste vraag, die Meade in zijn boek stelt, is: Hoe ver iemand kan gaan in de weg ten hemel en nochtans maar bijna een Christen kan zijn?

Hij noemt twintig dingen die een bijna Christen kan hebben. We nemen het laatste gedeelte van het antwoord over:

"20. En aldus zal ik deze wijdloperige reden

van de bijna Christen in zijn gaan ten hemel, met dit algemene besluit eindigen.

"Iemand kan alles doen, belangende de uitwendige plichten en godsdienstigheden, wat een waar Christen kan doen en, nadat hij dat alles gedaan heeft maar bijna een Christen zijn".

Gij moet weten, dat al de geboden Gods een *intra* en een *extra* hebben: daar is (om zo te spreken) het lichaam en de ziel van het gebed. En zois er een *inwendige* en een *uitwendige* godsdienst. De *inwendige* daden van de godsdienst zijn: God lief te hebben, Hem te vrezen, te vertrouwen, zich in Hem te verheugen, enz. De *uitwendige* daden van de godsdienst zijn: bidden, leren, horen, enz. Nu daar is een groot onderscheid tussen deze inwendige daden van de godsdienst, dat ze de *gehele* Christen van de bijna-Christen onderscheiden; de oprechte gelovige van de onoprechte belijder. Het voornaamste onderscheid bestaat hierin:

a. De inwendige daden van de godsdienst zijn goed. De goedheid is innerlijk eigen aan de zaak zelve; iemand kan God niet liefhebben of vrezen, of het zal hem voor een genadedaad toegeschreven worden, een groot deel van zijn heiligheid.

Maar de uitwendige daden van de godsdienst zijn niet zozeer goed te noemen naar de zaak zelve als naar de wijze, waarop zij gedaan worden: iemand kan niet zondigen in lief te hebben, en met zich in God te verheugen; maar hij kan zondigen in bidden, horen, enz., bij het niet doen op de rechte wijze.

b. De inwendige daden van de godsdienst zetten hun goedheid voort op het uitwendige; het is geloof, liefde, vreze Gods, dat onze plichten goed maakt.

c. Zij beteren het hart en doen de graden van iemands heiligheid groter worden: uitwendige plichten doen dit altijd niet. Iemand kan bidden en nooit zijn hart heiliger hebben; hij kan het Woord horen, zonder dat ooit zijn hart daardoor wordt vermurmd: maar hoe zeer men God vreest, hoe wijzer men wordt, Spr. 1 : 7, hoe meer een mens God bemint, hoe heiliger hij is; liefde is de volmaaktheid der heiligheid; wij zullen in heiligheid nooit volmaakt wezen, voordat wij volmaakt worden in liefde.

d. Daar is zulk een uitnemendheid in deze inwendige godsdienst, dat hij, die ze met zijn uitwendige plichten vermengt, een waar Christen is, wanneer hij het *minste* doet; maar zonder deze vermenging is diegene nog maar bijna een Christen, die het *meeste* doet.

Inwendige daden van de godsdienst gepaard met uitwendige, heiligen dezelve en worden van God aangezien, schoon ze dan weinig waren. Uitwendige plechtigheden zonder de inwendige, maken dat ze van God versmaad worden, schoon ze ook nog zo veel waren.

Zodat, alhoewel de bijna Christen al deze plichten op een huichelachtige wijze kan doen, welke een waar Christen doet in oprechtheid; hoewel hij in uitwendige plichten een waar Christen mag voorbijlopen, (gelijk een komeet groter schijnsel geeft dan een rechte ster) nochtans kan hij de inwendige plichten niet doen, die de minste ware Christen doen kan. Zodra Elia vast en rouw bedrijft, zullen Baäls priesters zichzelf snijden en kerven.

De bijna Christen kan bidden, maar hij kan God niet liefhebben; hij kan leren of horen enz., maar hij kan zich niet in God verheugen. Let eens op Jobs vraag, Job 27 : 10, aangaande de huichelaar: "Zal hij zich *verlustigen* in de Almachtige?" Hij zal wel bidden tot de Almachtige; maar zal hij zich *verlustigen* in de Almachtige, zal hij vermaak scheppen in God? Ach neen, hij wil en kan niet!

Vermaak in God ontstaat door een overeenkomst tussen de gedeelten en het voorwerp; nu, niets is elkander zo ongelijk als God en een vleselijk hart.

Vermaak ontstaat uit het hebben van hetgeen wij begeren en uit het genieten van wat wij hebben; hoe kan iemand zich dan in God verheugen, die Hem, nooit gekend noch begeerd heeft?

Vermaak in God is een van de hoogste oefeningen der genade; hoe kan hij zich dus in God verheugen, die geen genade heeft?

Waarom zou een heilige Gods dan versagen,

als hij hoort, hoe ver de *bijna* Christen in de weg ten hemel kan gaan, daar hij toch, al was hij de zwakste gelovige, als hij, maar ware genade heeft, het verder kan brengen dan een hunner; want zijn geloof is in God en zijn liefde tot God.

Al deed de bijna Christen minder (belangende de uiterlijke plichten), als hij evenwel maar het ware geloof en de minste oprechte liefde had, hij zou zeker zalig worden; en al deed een oprecht Christen tienmaal zoveel plichten als hij nu doet, zo hij echter geen geloof in Christus had en zijn hart niet vol was van liefde, zou hij zeker nog verworpen worden.

Dat daarom een zwakgelovige de moed hier niet ontzinke, ofschoon de huichelaar hem overtrof en omtrent de plichten voorbijliep; want zij doen al hun plichten in geveinsdheid; maar uw geloof en liefde tot God in de plichten is een bewijs van uw oprechtheid. Ik heb dit niet gezegd om enige ziel in de plichten neer te slaan, of om uiterlijke plichtplegingen af te keuren, maar om de ziel in het verrichten van dezelve te verbeteren. Gelijk de Apostel zegt, 1 Cor. 12 : 31: "IJvert naar de beste gaven, maar ik wijs u een weg, die nog uitnemender is", zo zeg ik ook: "ijvert naar de beste gaven, tracht veel te zijn in plichten, in 't gebed, in 't horen, enz., maar ik wijs u een weg, die nog uitnemender is", welke is de weg des geloofs en der liefde; bidt veel, maar geloof dan ook veel meer. Hoort veel, leest veel, maar bemint God dan ook des te meer. Verheugt u in het Woord en de instellingen Gods, maar verheugt u nog meer in de God der instellingen.

En wanneer u in de plichten het meest bezig zijt, tracht u dan nog te houden boven de plichten, rust daar niet in en hang daarvan niet af. Wilt gij geheel en metterdaad Christen wezen? Ogewen u dan veel aan de instellingen; maar weest in geloof meer afhange van de Christus en Zijn gerechtigheid; als uw gehoorzaamheid het meest omtrent de geboden gaat, laat dan uw geloof het meest zijn op de beloften. De belijder berust in zijn plichten; zo is hij maar *bijna een Christen*; maar gij moet u vooral nederlaten op de Heere Christus; dit is de weg om geheel een Christen te worden; want zo gij gelooft, dan zijt gij Abrahams zaad en erfgenamen naar de belofte.

Dus heb ik de *eerste vraag* beantwoord, namelijk: hoe ver iemand kan gaan in de weg ten hemel, en nochtans naar bijna een Christen.

1. Hij kan veel kennis hebben.
2. Hij kan grote gaven hebben.
3. Hij kan een hoge belijdenis hebben.
4. Hij kan veel doen tegen de zonde.
5. Hij kan de genade begeren.
6. Hij kan beven voor het Woord.
7. Hij kan zich verheugen in het Woord.
8. Hij kan een lid zijn der Kerk van Christus.
9. Hij kan grote hoop op de hemel hebben.
10. Hij kan onder grote en zichtbare veranderingen zijn.
11. Hij kan zeer ijverig zijn in zaken de godsdienst betreffende.
12. Hij kan veel zijn in het gebed.
13. Hij kan lijden voor Christus.
14. Hij kan geroepen wezen van God.
15. Hij kan in zekere zin de Geest Gods hebben.
16. Hij kan een soort van geloof hebben.
17. Hij kan liefde hebben tot Gods volk.
18. Hij kan ver gaan in de geboden Gods te gehoorzamen.
19. Hij kan enigmaterig geheiligd zijn.
20. Hij kan alles doen, aangaande de uiterlijke plichten, wat een gelovige doen kan en nochtans niet beter dan bijna een Christen zijn".

Tot zover Meade. We worden dus voor de vraag gesteld of we een bijna of een waar Christen zijn.

B.

Voor de jeugd

Nehemia 80

"En Ezra loofde de HEERE, de grote God; en al het volk antwoordde Amen, amen, met opheffing hunner handen,

en neigden zich en aanbaden de HEERE, met de aangezichten ter aarde".

Neh. 8 : 7.

Beste jongelui!

We stappen weer de kerk in. Het is een openlucht kerkdienst. Dat weten we nu. De dienst duurt heel lang. Dat hebben we ook gehoord. Want er werd zes uur gelezen uit het boek der wet.

Ezra was begonnen met de HEERE te loven. Dat is geen "vorm" geweest. Het kwam uit zijn hart voort. Zo mogen wij dat toch wel aannemen van deze schriftgeleerde-priester. Het moet uit het hart voortkomen. Want de HEERE ziet het hart aan. Ook van ons. Vergeet dat niet. Als de dienst begint met het loven van de HEERE, is dat een goed begin. Want daartoe heeft de HEERE Zich een volk verwekt, opdat het Zijn lof zou verkondigen. Daar zou natuurlijk nog veel meer over te zeggen zijn. Want als het gaat over het loven van de HEERE, dan zegt die naam met allemaal hoofdletters geschreven, Wie die HEERE eigenlijk is. Dat is de verbondsnaam. Een naam die velen helaas niets zegt. Men is er aan gewend. Vele malen is daar de aandacht al op gevestigd. Dat kan en moet steeds weer gebeuren. Wie die Naam gelovig mag verstaan, komt er niet over uitgedacht. Want hij wordt bepaald bij het verbond dat God eenzijdig heeft opgericht. En dat verbond is een geestelijk huwelijksverbond. God heeft daarin trouw beloofd. En Zijn trouw is groot. Dit kan van de andere partij, de echtelijke bondgenote in de bijbel menigmaal voorgesteld in de persoon van een vrouw - niet gezegd worden, namelijk dat haar trouw groot is. Het tegendeel is helaas waar. Haar ontrouw is groot. Wie dat echt weet, kan zich alleen maar schamen, en zich des te meer verwonderen over de trouw des HEEREN.

Ezra loofde den HEERE, den groten God. Ja, dat laatste mag er echt wel bij gezegd worden. Want de HEERE is groot, een heerlijk God; Een Koning, Die het zaligst lot, Ver boven alle goën kan schenken....

Niemand is met Hem te vergelijken. Zijn grootheid is door ons, mensen, niet te vatten. Het gaat het kloekst begrip te boven. Probeer het daarom ook maar niet om het te begrijpen. Want je zou er je zelf aan kunnen bezondigen, door gedachten omtrent dat grote Wezen te gaan koesteren, die aan de werkelijkheid niet beantwoorden, ja daar mee in strijd zijn.

Wat niet te begrijpen is, moet bewonderd worden. Wie door de Heilige Geest geleid wordt, zal dat zeker doen.

"En al het volk antwoordde: Amen, amen, met opheffing hunner handen, en neigden zich en aanbaden den HEERE, met de aangezichten ter aarde".

Dat is natuurlijk een hele gebeurtenis geweest. Men zou tegenwoordig kunnen zeggen: Zo iets moet je meemaken! Stel je voor, zo'n grote volksmenigte, in de open lucht, dat eenparig "amen, amen" zegt. Dat kwam er echt niet uit als een zucht van verlichting. Zo kan het wel eens gebeuren, als b.v. het gebed te lang duurt, naar de zin van degene die het aan moet horen. Nu is het mogelijk dat een bidder heel lange gebeden doet. Denk b.v. aan de farizeërs, die waren daar gewoon in geoeffend, om lange gebeden te doen. Doch het was allemaal verstandswerk. Het kwam niet uit het hart voort. En dan zijn lange gebeden een stank in de neusgaten van God. Want men bedoelt dan God niet, doch alleen zichzelf. Dan is het wel te verstaan, dat het woord "amen" een zucht van verlichting vertolkt. Van zulk koud bidden kan men moe worden.

Doch zo wil ik het daar in de open lucht mijzelf niet voorstellen. Ik zeg ook niet, dat een ieder die "amen" gezegd heeft, het met zijn gehele hart gedaan heeft. Er heeft altijd al kaf onder het koren gezeten. En dat zal daar ook wel het geval geweest zijn. Doch daar behoeven wij ons niet druk over te maken. Want van heel die massa, die dáár vergaderd was, leeft er niemand meer. Hun aller lot is voor eeuwig beslist. God heeft recht gesproken en vergist zich niet. Dat gevaar is bij ons mensen altijd aanwezig, namelijk dat we ons vergissen. We kunnen van iemand op de klank af, de beste gedachten hebben, doch dat hij door de HEERE niet wordt aangezien.

De grote vraag, die overschiet, is deze: Is het met mij in orde, in mijn verhouding tegenover God? Wie met deze vraag werkelijk te doen krijgt, heeft het niet zo druk met een ander. Hij heeft genoeg aan zichzelf. En zal het waarheid zijn, zal het goed zijn, dan moet God dit zelf werken, want van onze kant komt het nooit, al zijn we krachtens de verbondsverhouding verplicht, dat het van onze kant, in onze verhouding tegenover God, in orde is.

Terwijl het volk, de lofprijzing van Ezra met "amen, amen" beantwoordde, hieven zij hun handen op en neigden zich - zij bogen voorover - en aanbaden de HEERE met de aangezichten ter aarde. Heel deze gang van zaken, is een oosterse eerbiedbetoning. Zo deed men het, wanneer men voor aardse vorsten verscheen. Onderdanigheid werd daarmee uitgedrukt. Hier staat het volk tegenover God, waar men de grootste eerbied aan verschuldigd is. Men bevindt zich hier voor Zijn aangezicht. Dat is men zich bewust. En daarom kon men voor deze allerhoogste Koning, Die Zijn troon gevestigd heeft in Zijn hemelwoning, nooit diep genoeg buigen. Men neigde zich en boog zo diep, dat men met de aangezichten op de aarde terecht kwam. De nietigheid van het schepsel, die uit de aarde is voortgekomen, tegenover de grootheid van de Schepper, wordt hier in beeld gebracht. Zoals men het toen deed, doet men het onder ons niet. Toch moet de gezindheid van ons hart wel van zodanige aard zijn, dat we voor het aangezicht van God, altijd met de grootste eerbied vervuld zijn.

Door deze korte beschrijving van de gang van zaken te Jeruzalem hebben we toch een beeld gekregen, waaraan elke lezer zich zal hebben te toetsen. Want al doen wij het dan anders, doen we het met dezelfde gezindheid? Hoe verkeren wij voor het aangezicht des HEEREN? Voor velen, verre weg de meesten(?) is het indrukloos. Dat wil zeggen: Zonder de minste indruk van Wie God is en wie wij zijn. Als ons geweten ons hier beschuldigt, is onze houding een bewijs van gebrek aan Godskennis en zelfkennis. Dat zijn twee belangrijke zaken, die niet over het hoofd gezien moeten worden. Want wie door genade kennis van God mag hebben, heeft het ook van zichzelf. Want die twee, als het waarheid is, gaan altijd gelijk op. Hoe meer men God leert kennen in Zijn grootheid, hoe meer we ons zelf zullen leren kennen in onze kleinheid. Hoe dieper we derhalve zullen buigen voor Hem. Het is dan geen vertoning naar buiten, zoals de farizeërs dat pleegden te doen. Want dan is het toch ook maar weer om van de mensen gezien te worden. Doch dan is het een beleving van binnen. En dat wordt door God gezien, Die toch slaat, schoon oneindig hoog / Op hen het oog / Die need'rig knielen. / Hij ziet van ver met gramschap aan? / Den ijd'len waan / Der trotse zielen.

Dat God in gunst van Boven neerziet op hen die need'rig knielen, wil zeggen dat Hij in genade op hen neerziet. En dat neerzien in genade, vindt altijd zijn grond in het recht. Dat wil zeggen, God is barmhartig en zeer genadig, en groot van goedertierenheid. Doch Hij is ook rechtvaardig. En Hij kan van Zijn recht geen afstand doen. Naar Zijn recht moet Hij elke zondaar verdoemen. Vreselijk woord, waar zo menigmaal om gevraagd wordt. Dat doen jullie toch niet? Of schrik je er mogelijk van, als zo ineens deze vraag er tussen door gesteld wordt? Dat zou op zichzelf nog een verblijdend teken kunnen zijn, namelijk dat schrikken. Want dan wordt er onverwacht aan de teugels getrokken om je tot stilstand te brengen. Om te gaan vragen niet om je verdoemenis, maar om "genade". En die kan God alleen geven om Christus wil, afgebeeld en vertegenwoordigd door de Schriftgeleerde-priester. Christus heeft als die volmaakte Hogepriester voor God gebogen, zeer diep in het stof, in de hof van Gethsemané. En Hij vond geen genade. Hij moest naar recht sterven, omdat Hij al de schuld van Zijn volk voor Zijn rekening heeft genomen. Hij droeg Gods toorn, ging naar de verdoemenis, opdat een doemwaardig volk de zaligheid zou kunnen deelachtig worden. Ik ben blij, dit aan het eind toch nog even te kunnen zeggen. Denk er maar over na. Je kunt in de vakantie met slechtere dingen

bezig zijn. Wie het goed mag verstaan, is blij met "genade door recht". Want dan wordt hij grotelijks beweldadigd, zonder dat de deugd van Gods recht daarbij schade behoeft te lijden. Ik moet weer gaan eindigen. Tot de volgende keer.
Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

P.S. Denken jullie misschien ook aan de zendingsdag te Elburg op woensdag 26 juli in de Vrijheidskerk? Hartelijk welkom!!!

Boekbespreking

De bijna Christen ontdekt
door Mattheüs Meade.
Den Hertog b.v. - Houten.

De volledige titel luidt: De bijna Christen ontdekt of De valse belijder beproefd en verworpen, zijnde de inhoud van zeven predikaties, eerst gepredikt te Sepulchres binnen Londen en op aanhoudend verzoek van enigen door de druk algemeen gemaakt door Mattheüs Meade, bedienaar van het Heilig Evangelie aldaar, uit het Engels vertaald.

Al meer dan drie eeuwen geleden verscheen de eerste vertaling in het Nederlands. Daarna is het werk hier steeds weer uitgegeven. De schrijver leefde van ongeveer 1630 tot 1699. De nieuwe herdruk heeft nu een kort *Woord vooraf* van drs. H. Florijn, ook een aanbeveling van de bekende Ds. A.P.A. du Cloux en een voorrede van de schrijver zelf.

Aan het einde van het werk vinden we een inhoudsopgave van 6 bladzijden. Meade behandelt in dit boek de volgende vragen:

1. Hoe ver iemand kan gaan in de weg ten hemel en nochtans maar bijna een Christen kan zijn?
2. Hoe en vanwaar het komt, dat velen zo ver gaan, dat ze bijna-Christenen worden?
3. Hoe komt het, dat velen maar bijna-Christen blijven, nadat zij het zover gebracht hebben?
4. Wat is de reden, dat velen niet verder gaan dan maar tot bijna een Christen te worden?

De eerste vraag wordt beantwoord in ongeveer 80 bladzijden. De antwoorden op de drie andere vragen zijn veel korter. Er volgt nog een toepassing van bijna 40 bladzijden.

De schrijver heeft het behoud van zondaren op het oog en daarom betoogt hij op allerlei wijze, dat men niet een bijna, maar een waar Christen moet zijn. In een afzonderlijk artikel willen we het laatste gedeelte van het antwoord op de eerste vraag overnemen. Dat lijkt ons van belang om een goed inzicht te geven in wat Meade schrijft en bedoelt. We kunnen hier volstaan met een warme aanbeveling. Het boek telt 160 bladzijden en kost gebonden f 19,50.

B.

Wartoe het oude testament, door dr. H.F. Kohlbrugge.
Uitgeverij De Groot Goudriaan, postbus 130, 8280 AC Kampen.

Kohlbrugge schrijft in een *Voorbericht bij de eerste druk*:

Wanneer ik met dit boekje iets tot stand gebracht heb, dan dank ik dit, naast God, aan mijn nu godzalige Vader, die, toen ik nog zeer jong was, tweemaal tot mij zeide: "als ge de vijf boeken van Mozes verstaat, verstaat ge de gehele Bijbel". Alles wat de geliefde man tot mij zeide, maakte op mij de indruk, als sprak God door hem, zodat ik zijn woorden in mijn hart weglegde ook al misten ze voor het ogenblik de rechte toepassing.

Het vlijtig lezen van de boeken van Mozes, heeft van mijn jeugd af, vruchten gedragen en is de grondslag geweest voor het juiste begrip der Heilige Schrift. Zo zijn mij de Evangelisten en Apostelen uit de profetische geschriften duidelijk geworden en niet omgekeerd.

Hij schrijft dan verder hoe hij er toe gekomen is dit boek te schrijven.

Na een inleiding komen de volgende afdelingen:

1. Wat de Joden, tijdgenoten van de Heere Jezus en van Zijn apostelen, die Jezus niet aannamen, in het zogenaamde "Oude Testament", dat is, in de boeken van Mozes en de

profeten gevonden en, waarvoor zij dezelve gehouden hebben.

2. Uiteenzetting van de getuigenis dergenen onder de tijdgenoten des Heeren en Zijner apostelen, die niet slechts aan de Messias geloofd, maar tevens geloofd en erkend hebben, dat Jezus de Messias was.

3. Wat Mozes en de profeten voor Jezus Christus in de dagen Zijns vleses geweest zijn.

4. Waarvoor de evangelisten de boeken van Mozes en de profeten gehouden hebben.

5. Hoe zich de apostelen en hun medegenoten van de boeken van Mozes en de profeten bediend hebben.

In een *Besluit* zegt Kohlbrugge o.a. het volgende:

Van de taak, welke wij ons gesteld hebben, om het "Oude Testament" uit de Schriften der evangelisten en apostelen naar zijn wezenlijke waarde te schatten, hebben wij getracht ons op zodanige wijze te kwijten, dat het gezond verstand van zelf tot de gevolgtrekkingen komen moet, die wij uit de woorden des Heeren, van Zijn apostelen en van de evangelisten hebben gemaakt. Men zou bijna zeggen, voor zulk een eenvoudige, klare zaak, waren zo veelvuldige en herhaalde getuigenissen en bewijzen niet nodig; maar die weet hoe het thans in de wereld, voornamelijk in die der theologen en geleerden gesteld is; wie het bekend is, met welke een snode gering-schatting en verachting dit heilige boek behandeld wordt, die zal ons geredelijk toestemmen, dat daar waar zulke vooroordelen in zulk een zaak zo algemeen bestaan, de lang miskende eenvoudige waarheid niet dikwijls genoeg voorgesteld, niet te dikwijls bevestigd en bewezen kan worden.

We zouden het gehele *Besluit* willen overnemen, omdat er een getuigenis van uit gaat, dat ook in deze tijd nog gehoord moet worden. Kohlbrugge schreef meer dan een eeuw geleden. Het is er niet beter op geworden in de theologische wereld en in de wereld in het algemeen. Daarom blijft het getuigenis zoals Kohlbrugge dat hier doet van betekenis. We willen daarom dit boek van harte aanbevelen. Kohlbrugge eindigt als volgt:

De houding van onze Heere Jezus Christus, van Zijn jongeren en van de apostelen tegenover de Boeken van Mozes en de Profeten is echter in het geheel niet een willekeurige, enigmatische uit joodse voorliefde ontstaan; en niet deswege stonden zij op de vervulling der belofte, omdat het voorzeggingen waren, maar omdat al deze woorden Gods door de Profeten het getuigenis van de gerechtigheid Gods, de belofte van Zijn heil in zich sloten. Dit getuigenis en deze belofte, - zoals die uit Gods mond op onderscheiden tijden en op velerlei wijzen door de Profeten, tot troost van alle volkeren in hun verlorenheid, verkondigd zijn geworden, - vervuld te zien en vervuld te weten, was datgene, waarom het hun ging; deze vervulling hebben de Evangelisten en Apostelen des Heeren aangevoeld, bij haar is onze Heere gebleven in de dagen Zijns vleses, dewijl het de vervulling was van het getuigenis: Wat de mens is in zijn eigen-gerechtigheid en wat God voor mensen is naar Zijn rechtvaardigheid.

Het moet bijgevolg voor ons een onderwerp van het hoogste gewicht zijn, om daaromtrent duidelijke begrippen te hebben, hoe onze Heere Jezus Christus, en hoe Zijn Apostelen, door Hem onderwezen en door Zijn Geest verlicht, de Boeken van Mozes en de Profeten verstaan en opgenomen hebben. Wanneer ooit, dan is het in onze dagen nodig om deze Boeken recht te verstaan en te geloven, niet als een verouderd en verjaard boek, maar als een levend en eeuwig blijvend Woord Gods, waarvan het heet: "Tot de Wet en tot de getuigenis! Zo zij niet spreken naar dit Woord, het zal zijn dat zij geen dageraad zullen hebben." (Jes. 8 vs. 20. Onder "Wet" verstaat de Profeet de boeken van Mozes). De beantwoording van deze vraag, naar welker oplossing wij vermenen niet vergeefs te hebben gevorst, blijft voor het vervolg be waard.

Tot zover Kohlbrugge. Nu is de derde druk van zijn boek verschenen. Het was een mooie gelegenheid geweest om er een inhoudsopgave aan toe te voegen. Het boek telt 138 blz. en kost gebonden f 24,90.

B.

In het woedend Golfgeklots

door Rik Valkenburg.

Uitgeverij Kool b.v. - Veenendaal.

Dit boek bevat verhalen, foto's en impressies van de waternoodramp in 1953. Valkenburg schrijft in een Voorbericht:

"Zesendertig jaar geleden. En toch ligt het nog zo vers in het geheugen. Heeft het zin, om er steeds weer over te schrijven? Deze vraag stelde ik aan degenen, die ik vroeg mij een interview hierover toe te staan. Men wilde de verhalen kwijt. Deed dat dan niet opnieuw pijn? ... Zeker, dat wel, maar men moet niet vergeten dat die pijn nooit helemaal overgaat! Soms werkt het bevrijdend om eens een paar keer helemaal van zich af te praten. Tranenvrij worden deze verhalen praktisch nooit verteld. Ieder heeft wat weg te slikken. Toch praten ze er uren over.

Wat mij persoonlijk betreft: Net als bij de door mij geschreven oorlogsverhalen, zou ik alles wat is meegemaakt en ervaren aan leed en aan heldenmoed wel willen beschrijven en ontrukken (dat vooral) aan de vergetelheid. Ik kon heel wat materiaal bemachtigen uit de tijd van en direct na de watersnood.

Het tekent wat mensen, medemensens overkwam en hoe zij reageerden. Op welke wijze zij wel of niet God ervoeren in die hachelijke momenten, of in dat grote hulpbetoon".

We hebben de watersnood zelf slechts van verre meegemaakt. Op die bewuste zondagmorgen kwam de burgemeester van Meerkkerk tijdens de dienst de kerk binnen om te vertellen wat er gebeurd was. De dienst werd beëindigd. De kerkgangers gingen in de storm naar huis, de boeren stelden zich beschikbaar om te helpen. Enkele maanden later kwamen hier een man en vrouw, die met hun hele gezin de watersnood overleefd hadden. Zij was een vrouw die de Heere vreesde en vaak in de pastorie kwam om te vertellen wie de Heere voor haar was. Ze vertelde ook van de wondere wijze waarop zij en haar gezin gered werden. In het najaar ging ze naar Schouwen-Duiveland terug. In het leven van zulke mensen krijgt de Heere de eer. Niet alles kan worden opgenomen, maar het zou de inhoud van het boek verrijkt hebben, wanneer daarin ook van deze wonderen gewag was gemaakt.

We laten hier de inhoudsopgave van het boek volgen:

1. Proloog
2. Piet de Dreu drukte door
3. Kees van Dongen, de klokluider van Dreischor
4. Wolphaartsdijk in de branding
5. Ons Vorstenhuis stond op de barricaden
6. Reportage: Helikopters, een uitkomst
7. De kapper van Middelharnis
8. Reportage: Hulp uit het buitenland
9. Gebeurtenissen in het midden van de slurf
10. Wat boer C. Sinke in de Bevelandse slurf ervoer
11. Toen het sterrelicht doofde boven "De Driestar"
12. Reportage: Nog een leger op de bressen
13. Ds. J.B. van Mechelen en zijn activiteiten in Zeeuws Vlaanderen
14. Goeree-Overflakkee, vanuit het Canadese Chiliwack
15. Een bijdrage van J.W. Ooms
16. Cor en Frans Harinck hielpen ook tijdens de Ramp rond Goes
17. Epiloog

Het bovenstaande geeft wel een overzicht van de inhoud van dit boek. We hebben daaraan dus niets toe te voegen. We merken alleen nog op, dat het nu gaat om het 2e deel van dit boekwerk. Vroeger verscheen het eerste deel, dat in hetzelfde kloeke formaat als dit deel is uitgegeven.

Het telt 309 bladzijden en bevat vele foto's uit de tijd van de watersnood en ook nog wel andere foto's die samen voor het goed verstaan van belang zijn. Het boek kost f 37,90.

B.

Wees Gij mijn Gids

Uitgeverij J.J. Groen en Zoon - Leiden.

Dit is een bijbels dagboek voor jonge mensen. In 1964 verscheen de eerste druk, in 1988

de zevende. Het is samengesteld met medewerking van de volgende theologen: W. van Herpen, A. Vergunst, W.H. Velema, C. Graafland, K.J. Velema, G. Biesbroek, L. Blok, Ph. J. Leenmans, R. Smilde, H. Bout, P. op den Velde en L. Kievit.

Er is bij de schrijvers een grote verscheidenheid in het benaderen van de jonge mensen bij de verklaring van hun tekst. In sommige meditaties horen we geluiden, die doen vermoeden dat de schrijver uitgaat van de gedachte, dat de aangesprokenen een ontsloten hart hebben. Er zijn ook meditaties waarin duidelijk gewezen wordt op de noodzaak van het werk Gods in het hart van een zondaar, bij aanvang en voortgang.

De grote verscheidenheid maakt het moeilijk het dagboek onvoorwaardelijk aan te bevelen. We willen het goede niet ontkennen. Er is bij het lezen wel wat onderscheidingsvermogen nodig om het kostelijke van het snode te scheiden. Dan kan het boek zeker onderwijs geven omtrent de weg die we hebben te bewandelen.

Het boek is in een nieuwe vorm verschenen. Het kost gebonden f 24,75.

B.

Het leven en sterven van mej. C.C.W. 10.

Hebt Gij uit vrije gunst Uw oog naar mij gewend;

Van alle eeuwigheid, eer dat ik was geboren,

Hebt Gij op mij gezien, en hebt mij uitverkoren,

Ik ben in zond' en schuld als anderen voortgebracht,

Maar als het was Uw tijd, hebt Gij aan mij gedacht,

In 't zeventiende jaar kwaamt Gij mij overtuigen

Van mijn ellendestaat, dat kan ik nu getuigen,

De plaats, daar ik toen was, staat mij nog levend voor,

't Was in Uw huis en kerk en onder het gehoor;

De woorden zijn geweest: "Zo gij niet wordt geboren

Uit water en uit Geest, zo moet gij gaan verloren.

In 't Koninkrijk Gods kunt gij niet binnen gaan,

Tenzij gij deze weg hier nog in wilde slaan".

Is dat het niet geweest, waardoor gij mij kwaamt trekken,

En daar ik lag als dood om mij door op te wekken?

Hebt Gij toen niet het eerst mij aan mijzelve ontdekt

En hebt Gij tot Uw dienst mijn hart niet opgewekt?

Maar als Gij mij deed zien mijn zonden en ellenden,

Zo was ik radeloos en wist mij niet te wenden;

Ik vond mij gans ontbloot, met zonde en schuld belaân

Waardoor ik werd belet om naar u toe te gaan.

Toen ik mij zo bevond, dorst ik tot U niet komen

Uit vreze dat ik niet zou worden aangenomen,

Tot op die tijd, dat ik door Uwe knecht verstond,

Dat Gij ook mij aanbod de goedren van 't verbond;

Toen heb ik mij vol schuld ook aan U opgedragen,

Hoewel ik niets en had, hetgeen U kon behagen,

Ik lag mij arm ontbloot voor Uwe voeten neer

En koos U Jezus lief! tot Koning en tot Heer.

't Was of Gij tot mij zied' "Kom maar tot Mij gelopen,

Al hebt gij niet met al, hier is om niet te kopen,

Al wat u dan ontbreekt, dat kome Ik u aanbiên,

Ik heb een medicijn voor al die tot Mij vliên.

Ik blijf ook die getrouw, die zich maar tot Mij wenden,
Mijne algenoegzaamheid heeft geen begin of enden".

Waarop zij de Heere Jezus als weder antwoordde:

Ik kom U als een groot ellendig zondaar voor,

Ik kom tot Uwe troon, ai neig tot mij Uw oor.

Daarop heeft zij dit volgende in andere verzen gezegd:

'k Ben nog onwetend, Heere!

Maar wil U tot mij keren.

En wil mij onderwijzen,

Opdat ik U mag prijzen.

O ja, mijn ziele! dat is goed,

Dat men Jezus ere doet.

O daar komen nog al meer,

Die daar geven God de eer.

Jezus zal u kleden eerst,

Als gij bij Hem zijt geweest,

Met het priesterlijk gewaad,

Naar uw heerlijke staat.

Daar zal zich dan in vertonen,

Glans in allen die daar wonen.

51. Toen was het alsof er een tussenpoze kwam, terwijl zij riep; haal in, haal in; gaat in, gaat in. Maar aanstonds begon zij weer dit volgende op rijm te zeggen, hoe de Heere Jezus haar gebracht had in de binnenkamer, wat Hij haar al had doen zien, waarvan dit volgende maar is aangetekend.

Daar hebt Gij mij doen zien de geest der heiligheid,

Daar hebt Gij mij doen zien Uw grote dierbaarheid,

Daar hebt Gij mij doen zien, hoe dat Gij met de Vader

Uw volk verkoren had, om in de tijd haar nader

Tot U te brengen; daar bood Gij Uzelven aan

Om zelfs tot in de dood voor haar te willen gaan.

Daar hebt Gij mij doen zien al de genadegoederen,

Die Gij hebt weggelegd voor mij en al de broederen;

Daar hebt Gij ook mijn hart verze-geld door Uw Geest

Zodat Zijn werk in mij in waarheid is geweest.

Daar hebt Gij mij doen zien al Uwe heerlijkheid,

Die Gij voor eeuwig mij daar al had toebereid.

Ja, mijn ziele! gij geniet,

Alles wat uw oog nu ziet.

Toen zeide ze wederom tot de Heere Jezus: Welnu, mijn lieve Vriend! ik heb U uitverkoren,

Wel, kom dan, Jezus lief! ai wil naar mij nu horen,

Ai, lieve Jezus! kom, ai kom, o zoete Held!

Ai kom, mijn Bruidegom! ga met mij in het veld,

Ach! kom nu, Jezus! kom,

Ik ben Uw eigendom,

In leven en in dood; o Vader! zie mij aan,

En neem mij door Uw Zoon tot Uwe dochter aan.

Hij zeide: Ik neme u aan, Mijn kind! Mijn uitverkoren!

Ik heb op u gezien, eer gij nog waart geboren.

52. Hierop zeide ze wederom tussenbeide: haal in, haal in; gaat in, gaat in; en voorts dit volgende tot bemoediging van Gods volk.

Wel, zielen Gods! uw werk is nog niet afgedaan,

Doch blijft op uwe post maar edelmoe-dig staan,

Ai, weest toch maar getrouw, uw tijd zal ook eens komen,

Dat gij in heerlijkheid zult worden op-genomen.

Dit versje, schoon afgebroken, is ook van haar gezegd:

En of gij al verstaat de woorden van de zaken,

Het onderscheid is groot, de kennis is te maken.

De stichting **REHOBOTH**, uitgaande van een vijftal Gereformeerde Gemeenten in de regio Rotterdam, exploiteert in de rustige wijk Alexanderpolder een gezellige serviceflat voor bejaarden.

**Regelmatig zijn/komen
1- en 2-KAMERWONINGEN
(en af en toe een 3-kamerwoning)
voor verhuur beschikbaar**

Op loopafstand van Rehoboth treft u de kerk van de Ger. Gem. aan en allerlei openbare voorzieningen, zoals winkels etc. Onze beheerder, de heer J. Visser, is gaarne bereid alle inlichtingen te verschaffen en/of u Rehoboth te laten zien. Desgewenst plaatst hij uw naam op onze wachtlijst.

Ons adres luidt: Michelangelostraat 98, 3066 NM Rotterdam, telefoon: 010 - 4209806.

ZENDINGS DAG

Uitgaande van de Chr. Geref. kerk te Elburg, in de Geref. kerk, Vrijheidsstraat 1, D.V. **woensdag 26 juli a.s., aanvang 10.30 uur.**

Sprekers: Opening Ds. H.C. v.d. Ent, Ds. G.R. Procee van Opperdoes.

Pauze tot 2 uur.

Sprekers: Ds. P. den Butter van Urk, Ds. P. Beekhuis van Rotterdam (voor de Spaanse Evangelische Zending), Ds. J. Veenendaal van Barendrecht.

Sluiting om ongeveer 16.00 uur.

Koffie en broodjes verkrijgbaar ten bate van de zending.

De zendingscommissie.

Westkapelle TE HUUR

vacantiehuis en luxe sta-caravans op zeer mooi en rustig plekje op boerderij dichtbij het strand, tel. 01187-1441.

TEXEL bungalows, sta-caravans, volledig pension: 02220-18391 voor folder of inlichtingen

vakantiecentrum
De Verrassing

PENSION

"DE PEEL"

waar het gewoon goed is.

Fam. Knuivers, Boven-eindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren. Tel. 08886 - 1687.

BIJBEL nodig?

De GBS levert uit voorraad betaalbare Bijbels in de vertrouwde Statenvertaling. In de loop van de jaren hebben wij steeds nieuwe uitvoeringen in ons leveringspakket opgenomen. Aan de kwaliteit van het papier en het bindwerk is veel zorg besteed.

Huisbijbels

kunnen wij leveren vanaf **f 60,00**
en **Zakbijbels** vanaf **f 42,50**

Vraag uw boekhandel naar onze uitgaven. Een catalogus met al onze uitgaven kunt u portvrij aanvragen bij:

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 18 3300 WB DORDRECHT